

1938	střední Evropa	<ul style="list-style-type: none"> vychází kniha Jana Stanisława Bystroně, polského sociologa a etnografa, <i>Publiczność literacka</i> (Literární veřejnost), v níž byla zcela převratným způsobem formulována otázka čtenářského publika; autor prozkoumal jeho hranice jazykové, materiální a ideologické; v další části se zabýval složením literárního publika; všiml si rovněž společenského vlivu některých literárních děl
1939	střední Evropa	<ul style="list-style-type: none"> rakouský spisovatel Joseph Roth — těsně před svou smrtí — píše v jedné soukromé poznámce na adresu novin (zejména německých): „A nejdůležitější rada, kterou lze čtenáři udělit, je: necht' důvěruje bezvýhradně pouze větám tázacím!“
1939	české země	<ul style="list-style-type: none"> první český bibliobus — provozovaný Ústřední knihovnou hlavního města Prahy (asi 2 000 svazků); za války ho zabavila německá armáda a používala ho jako sanitku; k obnovení provozu došlo 8. 1. 1949
1940	české země	<ul style="list-style-type: none"> podle vzpomínek Józefa Czapského, polského malíře a později exilového spisovatele, v sovětských zajateckých táborech, do nichž byli umístěni polští důstojníci (drtivá většina jich byla zavražděna Sověty v Katyni), propuká čtenářský hlad; autor líčí, že se četl například Balzacův román <i>La Femme de trente ans</i> (Třicetiletá), přičemž kniha byla roztrhána na několik částí, některé se ztratily úplně, každou z nich četlo pět vojáků najednou; muselo se číst velmi rychle, protože knižky se půjčovaly jen nakrátko
40. léta 20. století	svět	<ul style="list-style-type: none"> pouze v tomto jediném roce vyšla Babička Boženy Němcové celkem 29krát; přispělo k tomu 120. výročí od autorčina narození stejně jako společensko-kulturní situace v Protektorátu Čechy a Morava — vlna návratu ke klasikům v čase ohrožení; v tomto roce byla <i>Babička</i> také adaptována do rozhlasové a filmové podoby
1941	české země	<ul style="list-style-type: none"> v letech 1940–1949 zaznamenává na americkém trhu 22 titulů prodej vyšší než jeden milion výtisků, v 30. letech je to 19 titulů, ve 20. letech 8 titulů Ivan Klíma, pozdější český spisovatel, je jako desetiletý převezen s rodiči do koncentračního tábora Terezín, kde strávil nakonec tři a půl roku; v pozdějších pamětech

1940
střední Evropa

vzpomíná i na své čtení: „V Terezíně knihy nebyly k máni. Klub Pickwickův, který se nějak ocitl v kufru, v němž jsem si tehdy přivážel své věci, jsem přečetl nejméně pětkrát.“

1941 (14.—21. 9.) české země

- bojкот tisku na území Protektorátu Čechy a Morava; prodej poklesl o 70 %; datum bylo stanoveno záměrně — šlo o výročí smrti prvního československého prezidenta T. G. Masaryka

1941—1943 Evropa

- existence ghetta ve Vilni (Vilnius); díky zachovaným zápiskům Hermana Kruka jsme zpraveni o tom, že v něm pracovalo tzv. papírové komando; jeho členové se snažili — i za cenu rizika trestů smrti — zachovat knihy, které zde nacisté shromažďovali, aby je mohli dílem odvézt do Německa, dílem spálit; po válce však zachovaný materiál poslali do stoupy Sověti, čímž začíná druhá fáze záchrany písemností; jsme též zpraveni o existenci místní knihovny, o tom, co se půjčovalo předešlím (hlavně detektivky a laciné romány): „Knihovnik v ghettu si často připadá jako drogový dealer. Snad bych ani nehovořil o četbě, protože je to spíše opájení se.“

1941—1945 Evropa

- během války proti Němcům (v Sovětském svazu nazývané Velká vlastenecká válka) se mezi vojáky Rudé armády těší obrovské popularitě báseň Konstantina Simonova „Čekaj mě“ (Čekej na mne); vojáci si báseň opisovali do alb, nosili ji po kapsách jako talisman; báseň byla tištěna v mnoha novinách; někteří si ji dokonce nechávali vytetovat na ruce; sám autor dostával od vojáků spousty dopisů, v nichž se mu svěřovali, že dokázal popsat přesně to, co cítí

1942 svět

- New York Times zavádějí týdenní rubriku nejprodávanějších knih; tato rubrika se postupně stává nejpřestížnějším ukazatelem prodejnosti knih na americkém trhu; informace o počtech prodaných knih se získávaly z knihkupectví všeho druhu po celých USA